

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Архив Србије и Црне Горе, односно Архив Југославије *Водичем кроз збирке* наставља серију публикација – општих информативних средстава, водича о фондовима и збиркама који се чувају у Архиву СЦГ. Прва књига *Водич кроз фондове Краљевине Југославије* публикована је 2000. године. Намера Архива је да овом публикацијом пружи комплексну и потпуну информацију истраживачима о збиркама које поседује.

Архив чува 58 збирки архивске грађе која датира од средине 19. до половине 20. века. Највећи број збирки, по својој садржини, односи се на период Краљевине Југославије.

Ствараоци већег броја збирки су истакнути државници, страначки прваци, универзитетски професори, културни и јавни радници. Из периода Краљевине Југославије значајне су збирке: Милана Стојадиновића, Јована Јовановића Пижона, Добривоја Стошовића, Хинка Кризмана, Луке Пиштељића, Саве Косановића, Лазара Марковића, Станислава Милосављевића, Адама Прибићевића, Драгише Стојадиновића, Пере Шоћа, Станислава Кракова, Михајла Петровића, Николе В. Вуловића, Николе Пашића, Чедомиља Мијатовића, Геце Кона, Драгољуба Јовановића, Ђуре Поповића, Александра Цинцар-Марковића, Љубомира Давидовића, Војислава Јовановића Марамбоа, Ивана Субботића, Илије Пржића, Марка Гарапића, Божидара Влајића, Витомира Кораћа, Розе Левин-Мајер.

Период после Другог светског рата попуњавају збирке: Вељка Влаховића, Моше Пијаде, Кирила Савића, Панајот Пљакуа, Радована Зоговића, Миодрага Зечевића, Леона Гершковића, Милутина С. Мораче, Николе Љубичића и Живана Васиљевића.

За сваког ствараоца збирке написана је кратка биографија, за чије писање су коришћени литература и досије збирке.¹ Посебно место заузимају збирке: Меоарска грађа, Револуционарни раднички покрет (збирке откупа и поклона), Напредни студентски покрет, Револуционарни синдикати, Политички осуђеници у казнионама и концентрационим логорима (Лепоглава, Билећа, Ниш, Марибор, Пожаревац, Сремска Митровица), Југословени присталице Народноослободилачке борбе у иностранству, Југословенски добровољци у Шпанском грађанском рату, Управа казниона (Пожаревац, Сремска Митровица, Марибор) – Предмети осуђених комуниста, Политичке странке у Краљевини Југославији и друге.

Вредна пажње истраживача је збирка репродукованих докумената. Збирка садржи репродукована (фото и ксерокс копије) документа истражена у архивским институцијама у СССР-у, Бугарској, Чехословачкој, Немачкој, архивским установама Загреба и Љубљане, градовима некадашње СФРЈ.

Документа истражена у Москви у Централном партијском архиву Института марксизма-лењинизма при КПСС (ЦПА ИМЛ), годинама су за истраживаче била

¹ За личности које су у српској историографији, енциклопедијама и другој литератури исцрпно обрађене, нпр. Никола Пашић, дата је кратка и сажета биографија.

INTRODUCTORY NOTES

The Archive of Serbia and Montenegro, i.e., the Archive of Yugoslavia, with its *Guide through the Collections* continues its series of publications – general informative resources – a guide through the funds and collections preserved in the Archive of Serbia and Montenegro. The first book *The Guide through the Funds of the Kingdom of Yugoslavia* was published in 2000. The intent was to offer researchers with this publication complex and complete information on collections the Archive holds.

The Archive stores 58 collections of archive material dating back from the middle of the 19th century up to the middle of the 20th century. The majority of the collections relates to the period of the Kingdom of Yugoslavia.

Creators of a larger number of these collections are distinguished statesmen, party leaders, university professors, cultural and public figures. Important collections from the period of the Kingdom of Yugoslavia: Milan Stojadinovic, Jovan Jovanovic Pizon, Dobrivoje Stosovic, Hinko Krizman, Luka Pisteljic, Sava Kosanovic, Lazar Markovic, Stanislav Milosavljevic, Adam Pribicevic, Dragisa Stojadinovic, Pera Soc, Stanislav Krakov, Mihajlo Petrovic, Nikola V. Vulovic, Nikola Pasic, Cedomilij Mijatovic, Geca Kon, Dragoljub Jovanovic, Djura Popovic, Aleksandar Cincar-Markovic, Ljubomir Davidovic, Vojislav Jovanovic Marambo, Ivan Subotic, Ilija Przic, Marko Garapic, Bozidar Vlajic, Vitomir Korac, Rosa Levine-Mayer.

The period after World War II contains the following collections: Veljko Vlahovic, Mosa Pijade, Kiril Savic, Panajot Pljaku, Radovan Zogovic, Miodrag Zecevic, Leon Gerskovic, Milutin S. Moraca, Nikola Ljubicic and Zivan Vasiljevic.

For each creator of the collections a short biography is presented, based on literature and files of the collections.¹

Especially significant are the following collections: Memoirs Material, the Revolutionary Workers Movement (collections of purchases and donations), the Progressive Students Movement, Revolutionary Trade Unions, Political Convicts in Correctional Facilities and Concentration Camps (Lepoglava, Bilec, Nis, Maribor, Pozarevac, Sremska Mitrovica), Yugoslavs Followers of the Peoples Liberation Struggle Abroad, Yugoslav Volunteers in the Spanish Civil War, Correctional Facilities Administration (Pozarevac, Sremska Mitrovica, Maribor) – Convicted Communists Objects, Political Parties in the Kingdom of Yugoslavia, and other collections.

Valuable to researches is the Collection of Reproduced Documents. The collection consists of reproduced (photo and Xerox copies) of documents researched in archive institutions in the USSR, Bulgaria, Czechoslovakia, Germany, archive institutions in Zagreb and Ljubljana and cities of the former SFRY.

Documents researched in Moscow and the Central Party Archive of the Marxism-Leninism Institute with the Soviet Union Communist Party have for years been con-

¹ For persons reviewed in details in Serbian historiography, encyclopedias and other literature, as, for instance, Nikola Pasic, a brief and summarized biography is presented.

најинтересантнија. То је грађа: Комунистичке интернационале (КИ) – секција КПЈ, грађа извршних органа Комунистичке интернационале (КИ ИО), Комунистичке омладинске интернационале (КОИ) – секција СКОЈ-а, Комунистичке омладинске интернационале – извршни органи (КОИ ИО), Балканске комунистичке омладинске федерације (БКОФ), Сељачке интернационале Крестинтерне (СИ) – сељачки покрет у Југославији, Сељачке интернационале Крестинтерне (СИ) – Међународни аграрни институт (МАИ), Црвене синдикалне интернационале Профинтерне (ЦСИ) – револуционарни синдикати Југославије и друга.

Остала репродукована грађа у оквиру збирке, истражена у другим државама, такође има изузетан значај за истраживаче – историчаре у расветљавању одређених сегмената историјских дешавања.

У оквиру текста о свакој збирци дати су следећи подаци и информације: број и назив збирке, сигнатура збирке, граничне године архивске грађе збирке, година рођења и смрти носиоца збирке, количина архивске грађе збирке, начин сређености архивске грађе, информативно средство о грађи, биографија ствараоца збирке (уколико је личност носилац збирке) или историјат ствараоца збирке, као и основне информације о садржају архивске грађе збирке. Уз број и назив збирке појединих личности, дате су и њихове фотографије. За само неколико личности, и поред интензивног истраживања, фотографије нису пронађене.

Граничне године архивске грађе појединих збирки не подударају се са граничним годинама ствараоца или годинама живота личности. Треба имати у виду да су поједини имаоци грађе предавали Архиву различита документа из разних временских периода. Поједине збирке Архив је откупљивао од ималаца, а поједине је добијао у виду поклона.

Број збирки који Архив поседује није коначан. Будући да Архив поседује архивску грађу државе која је постојала у дугом временском периоду од 1918. до 2006. године, са различитим називима: Краљевина СХС, Краљевина Југославија, ДФЈ, ФНРЈ, СФРЈ, СРЈ и СЦГ, очекује се да ће бројни бивши политичари, јавни и културни радници своју заоставштину предати Архиву.

Објављивањем *Водича кроз збирке*, намера Архива је била да сваком истраживачу пружи основне информације о свакој збирци и њеном садржају и на тај начин упути га на жељену тему и олакша истраживање.

Београд, јун 2007

Нада Петровић

sidered to be the most interesting. They consist of material from: the Communist International (CI) – Section of the Communist Party of Yugoslavia, the executive bodies of the Communist International (CI EB), the Communist Youth International (CYI) – Section of the UCYY, the Communist Youth International – executive bodies (CYI EB), the Balkan Communist Youth Federation (BCYF), the Rural International Krestintern (RI) – the Rural Movement in Yugoslavia, Rural International Krestintern (RI) – the International Agricultural Institute (IAI), the Red Trade Union International Profitern (RTUI) – Revolutionary Trade Unions in Yugoslavia and other material.

The remaining reproduced material within the collection researched in other countries also holds exceptional significance to researchers – historians in enlightening certain segments of historical events.

The texts on each collection contain the following facts and information: number and title of collection, collection call number, bordering years of the archive material of the collection, the years of birth and death of the authors of the collections, the quantity of the archive material of the collection, how the archive material is sorted, the information media of the material, biographies of the creators of the collections (if applicable) or the history of the creator of the collection, as well as basic information on the contents of the archive material of the collection. Together with the number and title of collections of certain individuals, their photographs are also provided. Only regarding several individuals photographs were not found in spite of intensive research.

Bordering years of archive material of certain collections do not coincide with bordering years of the creators or their years of life. It should be taken into account that certain holders of the material had submitted to the Archive different documents from various time periods. The Archive bought some collections from holders, while receiving others in the form of donations.

The number of collections the Archive possesses is not final. Due to the fact that the Archive possesses the archive material of a state that existed during an extensive period of time from 1918 to 2006, under different names: the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes, the Kingdom of Yugoslavia, Democratic Federal Yugoslavia, Federal Peoples' Republic of Yugoslavia, Socialist Federal Republic of Yugoslavia, Socialist Republic of Yugoslavia and Serbia and Montenegro, expectations are that numerous former politicians, public and cultural figures will hand over their legacies to the Archive.

By publishing the *Guide through the Collections* the Archive intended to offer each researcher basic information on each of the collections and their contents, thus referring researchers to desired topics and facilitating their research work.

Belgrade, June 2007

Nada Petrovic